

АНОТАЦІЯ

Румянцева І.Б. Прогнозування туристичного попиту в умовах кризових явищ. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка. – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, 2024.

У дисертації запропоновані теоретико-методологічні засади і практичні рекомендації прогнозування туристичного попиту DESTИНАЦІЙ в Україні в умовах кризових явищ.

Вдосконалено модель визначення сутності туристичного попиту, на основі якої в роботі було надано власне поняття туристичного попиту як комплексу туристичних товарів та послуг, які потребує турист при певному рівні доходу і мотивації, та який спрямований на різноманітний асортимент товарів та послуг (DESTИНАЦІЙ) протягом визначеного періоду часу.

Досліджено особливості формування і зростання туристичного попиту, підкреслюючи, що обсяг попиту є основним індикатором на ринку туристичних послуг.

Здійснено дослідження динаміки світового туристичного попиту, у ході якого було виявлено, що, незважаючи на негативні чинники, що впливають на розвиток глобальної економіки (економічні та політичні кризи, епідемії, військові дії, терористичні акти, екологічні катастрофи тощо), спостерігається відновлення та зростання попиту на туристичні послуги.

Проведено аналіз сучасного стану туристичної сфери в Україні, який відчуває значний вплив кризових явищ, зокрема пандемії та повномасштабної агресії росії, що вповільнює економічний прогрес держави, в тому числі у секторі туризму. Туристична галузь виокремлюється як один із найефективніших механізмів залучення зовнішніх інвестицій до економіки України, що може сприяти подоланню кризових наслідків воєнного часу, за

умови реалізації урядом адекватної маркетингової стратегії у цій сфері. Відновлення та розвиток туристичної індустрії передбачає необхідність застосування інтегрованого підходу та взаємодії між урядовими структурами, бізнес-сектором та громадськістю з метою формування стабільної та конкурентоздатної туристичної галузі.

Дослідження економічних чинників, які впливають на формування туристичного попиту, виявило, що серед ключових економічних аспектів, на які необхідно звертати увагу, слід виділити: рівень доходів населення, валютний курс, економічну стабільність країни, інфляційні процеси, обсяг безробіття, тарифи на транспортні послуги, розвиток транспортної та туристичної інфраструктури, а також податкову політику. Аналіз та врахування зазначених економічних чинників нададуть змогу сформуванню ефективних стратегій для активізації туристичного попиту, адаптуватися до змін у економічному середовищі та ідентифікувати потенційні ризики для туристичної галузі.

Проведено аналіз наявних підходів та моделей для прогнозування туристичного попиту. При виборі методології прогнозування в туристичній сфері необхідно враховувати доступні ресурси (економічні, оперативні, кадрові) та їх потенційний вплив на обмеження при виборі методів прогнозування на початковому етапі дослідження. Окрім того, рекомендується звертати увагу на існуючі відомості про переваги та недоліки різних методів, а також на ключові критерії, які необхідно враховувати при розробці прогнозних моделей.

Набула подальшого розвитку модель динаміки туристичного попиту та її залежності від окремих економічних показників, які мають достатньо високий рівень статистичної значущості, має практичне застосування з метою прогнозування при визначенні напрямків розвитку підприємств туристичної галузі, а також при прогнозуванні туристичних потоків залежно від впливу зовнішніх факторів.

Запропонована концепція прогнозування туристичного попиту ґрунтується на управлінні туристичною дестинацією через прогнозування попиту за допомогою комплексу економіко-математичних моделей.

Представлена концепція відрізняється від існуючих тим, що дозволяє приймати рішення щодо можливості впливу на досягнення бажаного рівня попиту.

Удосконалено модель динаміки туристичного попиту на основі узагальненого логістичного відображення, яка, на відміну від існуючих, містить дві складові – некеровану і керовану, що дає змогу спрогнозувати попит на туристичні послуги і визначити керовані параметри, які можуть бути використані для вибору методів управління, спрямованих на підвищення рівня туристичного попиту та модель динаміки туристичного попиту з урахуванням якості туристичних послуг, яка, на відміну від існуючих, містить складові, що описують процес формування туристичного попиту за умови застосування переліку управлінських заходів дестинації, у тому числі зміни рівня якості туристичних послуг, що пропонуються.

Розглянуті перспективи відновлення туристичного попиту в Україні в умовах кризи, а також визначені ключові завдання для відновлення туристичного попиту в Україні. Ці заходи сприятимуть підтримці та подальшому розвитку туристичної індустрії в Україні та сприятимуть збільшенню обсягів внутрішнього туризму в країні.

Ключові слова: туристичний попит, туристичний сектор, туристичні потоки, туризм, прогнозування, кризові явища, економічні фактори, модель туристичного попиту, розвиток, інструменти, COVID-19, пандемія.

ABSTRACT

Rumiantseva I.B. Forecasting tourist demand in crisis phenomena. – Qualification scientific work on the rights of a manuscript.

Thesis for the degree of Doctor of Philosophy in the field of knowledge 05 – Social and Behavioral Sciences in the specialty 051 – Economics. – Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, 2024.

The dissertation offers theoretical and methodological principles and practical recommendations for forecasting destinations tourist demand in Ukraine in crisis.

Improved model of determining the tourist demand essence on the basis of

which in the work was given the tourist demand concept as a complex of tourist goods and services that tourist needs at a certain level of income and motivation, and which is aimed at a goods assortment variety and services (destinations) over a certain period.

The peculiarities of the tourist demand formation and growth are investigated, emphasizing that the volume of demand is the main indicator in the tourist services market.

The research of the world tourist demand dynamics was carried out, during which it was revealed that, despite the negative factors affecting the development of the global economy (economic and political crises, epidemics, military actions, terrorist acts, environmental catastrophes, etc.) for tourist services.

An analysis of the tourism sphere current state in Ukraine has been conducted, which has a significant impact of crisis phenomena, in particular the pandemic and full-scale aggression of Russia, which slows down the economic progress of the state, including in the tourism sector. The tourism industry is distinguished as one of the most effective mechanisms for attracting external investments in the Ukrainian economy, which can help to overcome crisis consequences of wartime, provided the government implementation of an adequate marketing strategy in this area. The restoration and development of the tourism industry involves the need to apply an integrated approach and interaction between government agencies, business sector and the public in order to form a stable and competitive tourism.

The research of economic factors that influence the tourist demand formation has found that among the key economic aspects that need to be addressed, should be distinguished: the level of the population income, exchange rate, economic stability of the country, inflationary processes, volume of unemployment, tariffs for transport services, tariffs transport development and tourist infrastructure, as well as tax policy. The analysis and consideration of these economic factors will allow to form effective strategies for activating tourism demand, adapt to changes in the economic environment and identify potential risks to the tourism industry.

Existing approaches and models for forecasting tourist demand has been

analyzed. When choosing a methodology for forecasting in the tourism sector, it is necessary to take into account the available resources (economic, operational, personnel) and their potential impact on the limitation when choosing forecasting methods at the initial stage of research. In addition, it is recommended to pay attention to the existing information about the advantages and disadvantages of different methods, as well as the key criteria that should be taken into account when developing forecast models.

The model of the tourist demand dynamics and its dependence on individual economic indicators, which have a sufficiently high level of statistical importance, has a further development, has practical use in order to predict in determining the directions of the tourism industry enterprises development, as well as in the tourist flows forecasting depending on the external factors influence.

The proposed concept of forecasting tourist demand is based on the tourist destination management through the demand forecasting by means of a economic and mathematical models complex. The concept presented differs from existing in that it allows you to decide on the ability to influence the desired level of demand.

Improved model of tourist demand dynamics based on a generalized logistics reflection, which, unlike existing ones, contains two components - uncontrollable and controlled, which allows to predict the demand for tourist services and determine the controlled parameters that can be used to select management methods Increasing the tourist demand level and the dynamics model of tourist demand, taking into account the tourist services quality, which, unlike existing ones, contains components that describe the process of formation.

The prospects for the tourist demand restoration in Ukraine in crisis, as well as identified key tasks for the restoration of tourist demand in Ukraine are considered. These measures will help to support and further develop the tourism industry in Ukraine and will increase the volume of domestic tourism in the country.

Keywords: tourist demand, tourism sector, tourist flows, tourism, forecasting, crisis phenomena, economic factors, tourist demand model, development, tools, COVID-19, pandemic.

Список публікацій Румянцевої І.Б. за темою дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Благун І.С., Румянцева І.Б. Особливості функціонування туристичного попиту в умовах кризових явищ. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. №14. С.110-121. *Особистий внесок (0,6 д.а.): досліджено особливості та проблеми туристичного попиту в умовах кризових явищ та показано сценарій розвитку туристичного попиту в умовах кризових явищ, через процеси цифровізації. (0,68 д.а.).*

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-14\(14\)-110-121](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-14(14)-110-121)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/3305/3320>

2. Благун І.С., Румянцева І.Б. Тренди туристичних потоків в умовах пандемії. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. №6. Том 1. С.115-123. *Особистий внесок (0,6 д.а.): визначенні тренди туристичних потоків в умовах пандемії та розкритті проблеми і можливості, які можуть виникнути в туристичній галузі у подальших роках. (0,71 д.а.).*

DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(1\)-17](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(1)-17)

URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/01/2022-312-61-17.pdf>

3. Румянцева І.Б. Систематизація факторів розвитку туристичного ринку. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. № 4. Том 8. С. 250-257. *(0,96 д.а.).*

DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-41>

URL: <http://ujae.org.ua/en/systematization-of-tourist-market-development-factors/>

4. Румянцева І.Б. Моделі прогнозування туристичного попиту. *Економіка та суспільство*. 2023. №58. *(0,58 д.а.).*

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-92>

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3354/3281>

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

5. Благун І.С., Румянцева І.Б. Аналіз сучасних тенденцій розвитку туризму в Україні в кризових умовах. *Věda a perspektivy*. 2024. №2(33). С.56-65. *Особистий внесок (0,47 д.а.): проаналізовані тенденції розвитку туристичної галузі в умовах повномасштабної війни в Україні (0,53 д.а.)*

DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-11\(33\)-56-65](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-11(33)-56-65)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/9206/9258>

Матеріали наукових конференцій

6. Румянцева І.Б. Аналіз факторів, що впливають на туристичний попит під час війни. *Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання науки, освіти та технологій в Україні та світі»* (м. Тампере, Фінляндія), 29 грудня 2023 р. (0,1 д.а.).

URL: <https://www.economics.in.ua/2023/12/29-2023.html>

7. Румянцева І.Б. Туристичний попит в умовах кризових явищ. *Актуальні питання економіки, обліку та права в сучасних умовах: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Житомир), 30 грудня 2023 р. (0,1 д.а.). URL: <https://www.economics.in.ua/2023/12/30-2023.html>

8. Румянцева І.Б. Перспективи розвитку туристичного попиту на світовому ринку. *X Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми та перспективи сучасної науки та освіти»* (Львів), 29-30 грудня 2023 року (0,16 д.а.). URL: http://lviv-forum.inf.ua/save/2023/29-30.12/_Збірник.pdf